

Predgovor

Deseti je novembar, 1986. godine. Sneg i led već polako prekrivaju kraljevinu Švedsku. Napolju, na hladnoći, ljudi iz kancelarija hrle na bljuzgave ulice. U sali za konferencije, naprotiv, toplo je i prijatno, klima uređaju hvala. Jedan od najpoznatijih i najcenjenijih poslovnih lidera Švedske iza scene priprema govor za brojnu publiku. Kao i uvek, ništa ne prepušta slučaju. Greške nisu dopuštene. Veoma je važno da publika shvati njegovu poruku – jer, njegova poruka je snažna, zasnovana na godinama iskustva stečenog u rukovođenju jednim od najvećih preduzeća u zemlji. On je, zapravo, na čelu jedne od najvećih kompanija na svetu. I ne samo to. On vidi budućnost. Neki, čak, tvrde da je budućnost on sam. Popravivši čvor na kravati, gospodin Predsednik Velike Kompanije d.o.o. izlazi na scenu s aurom nekoga ko ima da kaže nešto važno. Pročišćava grlo i propoved počinje:

„Najveći deo privrede, kao ni najveći deo društva, ne počiva na onome što zovemo preduzetništvo. Kompanije i društvo su stabilne, rutinske operacije. One ne ostavljaju previše mesta mašti, ali ga za sposobnost ima više nego dovoljno. Ono što proizvodimo danas proizvodićemo i sutra, po mogućstvu kvalitetnije i po nešto nižoj ceni. Ne možemo sebi priuštiti velike zaokrete u proizvodnji, niti značajnije promene, samo zato što je neko došao na neku novu ideju. Radeći tako, brzo bismo uništili sopstvenu privrednu moć i infrastrukturu. Kreativnost nam je potrebna – ali u malim dozama.”¹

Završivši govor, gospodin Predsednik seda na svoje mesto. Salom je zavladao muk. Par sekundi kasnije, prolama se naizgled beskrajan, topao aplauz. Smešak zadovoljstva obasjava mu lice. Shvatili su poruku. Sve je u redu. Namestite svoja sedišta, udobno se naslonite, opustite i uživajte u vožnji.

Deset godina kasnije, gospodin Predsednik sprema se za počinak posle čaše starog porta i relaksirajuće partije bridža. S glavom već na jastuku, unapred se raduje zbog predstojećih devet sati čvrstog sna i još jednog prijatnog dana u kancelariji sutradan. Uvek istog. Još jedna čista košulja i kravata. Dok mu se oči sklapaju, oseća kako ga neko drmusa. Pošto nije treći četvrtak u mesecu, zna da to nije gospođa Predsednikovica. Otvara oči. Kraj njegovog uzglavlja stoji dvadesetogodišnji programer s milionskim kontom i mindušom u jeziku. Uz njega su biznismen iz ruskog sveta mode, žena-investicioni bankar, političar-transvestit (koji pomalo podseća na gospođu Predsednikovicu), profesor fizike u ronilačkom odelu i holivudska zvezda budističke veroispovesti. Iza njih stoji menadžerski guru u boksericama i mlada Kineskinja koja tvrdi da je svetski ekspert za termodinamiku. Tu je i njen klon. Svi žele da znaju da li je gospodin Predsednik spreman za fanki biznis. I to odmah!

Bum! Tras! Beng!

Dobro došli u eru slučaja. Dobro došli u doba u kome ne-
prestano zvoni na uzbunu, doba u kome je iznenađenje sve i
u kome niko ne može da predvidi šta će se dogoditi sutra.

Ako želite knjigu o budućnosti – potražite je na nekom
drugom mestu. Ovo nije knjiga o budućnosti. Ovo je knjiga
o fanki svetu u kome već živimo. Budućnost je već tu.

Ovo je i knjiga o samoizlečenju. Napisali smo je da bismo
odgonetnuli ko smo, šta smo, šta se događa i zbog čega.
Iako smo obojica asistenti na Ekonomskom fakultetu u
Stokholmu, ova knjiga nije zasnovana na tradicionalnim
akademskekim istraživanjima. Ona je rezultat naše lične –
ponekad nekritične, a katkad i neodređene – potrage za
fankom. To, naravno, ne znači da su naše ideje proizvod
pukog nagađanja. Naprosto, deset do petnaest godina

rigoroznog akademskog obrazovanja, u kombinaciji sa nezadrživom plimom vremena, povelu nas je ne sasvim tradicionalnim bulevarima, autoputevima i slepim ulicama istraživanja. U proteklih nekoliko godina pročitali smo sve od *Administrative Science Quarterly* do časopisa *Rolling Stone*, odlazili na poslovne sastanke, ali i u loše, zaista loše barove, razgovarali sa predsednicima vlada i Andelima pakla i upuštali se u beskrajne međusobne diskusije, debate, rasprave i analize. Cilj nam je bio da ustanovimo da li u ovom prividno neorganizovanom svetu ipak postoji neki sistem, primenjujući vrlo jednostavan metod postavljanja pitanja – pitanja o drugima, o sebi, o tuđim i našim idejama i iskustvima.

Svoj projekat smo otpočeli kao ekspediciju sa tri člana posade, koja se uputila nepoznatim vodama. Profesor Gunar Hedlund, istinski renesansni čovek kakav se retko sreće, umnogome je doprineo razvoju našeg ranog mišljenja. Pored toga što nam je bio drag prijatelj i mentor, Gunar je bio i živa *Encyclopedia Britannica* sa hiperlinkovima kakve je teško i zamisliti. Njegov um proizvodio je najneobičnije i najluđe asocijacije i zamisli. Umio je da poveže arhitekturu, šah, Betovenove simfonije, fudbal, religiju, ekonomiju, umetnost i filozofiju. Gunar bi nas ponekad gubio na svojim ludim intelektualnim ekskurzijama, a onda smo, na našu ogromnu žalost, mi izgubili njega. Umro je 18. aprila 1997. godine. Njega možda više nema, ali mi ga nismo zaboravili. U čast Gunaru, njegovoj filozofiji i zaostavštini, deo prihoda od ove knjige odvojicemo za Hedlundovu nagradu (Gunnar Hedlund Award) koja se jednom godišnje dodeljuje autoru najbolje doktorske disertacije u oblasti međunarodnog poslovanja.

Ideje se ne rađaju u vakuumu. One se dele s drugima i razvijaju dalje. Neko ih pozajmljuje, a neko i krade. Naše su ideje proistekle iz obilja izvora i inspiracija. Dakle, osim

Gunarovi, dužnici smo i mnogim drugim. Profesor Jan Erik Valen je čitavu deceniju oblikovao i rafinirao Kjelog način razmišljanja. I naše su kolege s Instituta za međunarodno poslovanje (Institute of International business) bile neiscrpan izvor inspiracije proteklih godina. Direktor Instituta, profesor Erijan Selvel, podržavao je sva naša nastojanja bez izuzetka. Uživali smo i punu podršku profesora Ingalila

Holmberga, direktora Centra za više studije rukovođenja (Centre for Advanced Studies in Leadership), kao i ostalih Jonasovih kolega.

Naš izdavač, Jan Lapidot, uspeo je da nas ubedi da u svoj raspored ubacimo i pisanje ove knjige. I ostao glavna pokretačka snaga čitavog ovog procesa. Bez naših agenata u Spikersnetu, Brit Mari Heselbak i Sare Gazelius, i dalje bismo razmišljali o knjizi u Kjellovoj kancelariji. Hvala vam što ste uvek imali vremena za nas – u koje god doba dana ili noći bi vas pozvali. Katarina Lapidot dala je knjizi izvanrednu grafičku formu. Beskrajno smo joj zahvalni na strpljenju i posvećenosti detaljima. Pravo je zadovoljstvo raditi i sa Ilvom Blumenberg, koja pravi slajdove za naša predavanja, i svojim radom inspiriše i objedinjuje svetske standarde i njihovu punu primenu. Pisac Stjuart Krejner pomogao je oko literarnog stila. S njim smo najpre uspostavili čisto poslovan odnos, koji je, međutim, prerastao u pravo prijateljstvo, koje će, nadajmo se, nadživeti ovu knjigu. Istinski smo mu zahvalni na pomoći. Zaista smo uživali radeći s njim.

Gunarovi, dužnici smo i mnogim drugim. Profesor Jan Erik Valen je čitavu deceniju oblikovao i rafinirao Kjelog način razmišljanja. I naše su kolege s Instituta za međunarodno poslovanje (Institute of International business) bile neiscrpan izvor inspiracije proteklih godina. Direktor Instituta, profesor Erijan Selvel, podržavao je sva naša nastojanja bez izuzetka. Uživali smo i punu podršku profesora Ingalila

rektora Centra za više studije rukovođenja (Advanced Studies in Leadership), kao i ostalih

ga. Katarina Lapidot, uspeo je da nas ubedi da u svoj tim i pisanje ove knjige. I ostao glavna figura ovog procesa. Bez naših agenata Brit Mari Heselbak i Sare Gazelius, i dalje bi bili o knjizi u Kjellovoj kancelariji. Hvala imali imali vremena za nas – u koje god doba nas pozvali. Katarina Lapidot dala je knjizi ličnu formu. Beskrajno smo joj zahvalni na svećenosti detaljima. Pravo je zadovoljstvo imati Blumenberg, koja pravi slajdove za naša govora i radom inspiriše i objedinjuje svetske stvari u punu primenu. Pisac Stjuart Krejner je ko literarnog stila. S njim smo najpre uspostavili odnos, koji je, međutim, prerastao u prijateljstvo, koje će, nadajmo se, nadživeti ovu knjigu i mi smo mu zahvalni na pomoći. Zaista smo zahvalni s njim.

Veliko hvala i stotinama i stotinama menadžera, umetnika, advokata, lekara, naših ličnih prijatelja, članova porodice i drugima s kojima smo vodili sve one zanimljive razgovore i rasprave u proteklih nekoliko godina. Bez vaših komentara, pitanja, zahteva za objašnjenjem i iskrene podrške, ova knjiga verovatno nikada ne bi ugledala svetlost dana.

Nadite stanicu i pojačajte ton. Ne nameštajte sedišta.

*Kjel A. Nordstrom
Jonas Riderstrale*